

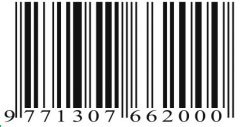

BİLANÇO

TÜRMOB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 156 • EKİM 2009 5 5.00 TL • ISSN:1307-6620

- *54'üncü Başkanlar Kurulu Toplantısı yapıldı*
- *Maliye bütçeyi revize etti*
- *Orta vadeli program açıklandı*
- *Para cezaları hızla artıyor*

ISSN 1307-6620

Ekonomik Rapor

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Yönetim Yeri

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı

Gurup Matbaacılık A.Ş.

İstanbul Yolu Trafo Karşısı

Varlık/ANKARA

Tel: (0.312) 384 73 44

Basım Tarihi : 08 Ekim 2009

Basım Yeri : Ankara

ISSN : 1307-6620

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya tamamı alıntı yapılamaz

KOBİ'ler için Finansal Raporlama Standardı

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) KOBİ'ler için Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nı yayınladı. Uzun yıllardır hazırlıkları süren çalışma basitleştirilmiş bir set oluşturuyor. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 2800 sayfalık bir hacime sahipken, KOBİ'ler için hazırlanan set 230 sayfalık müstakil bir standart oldu.

KOBİ'ler için Finansal Raporlama Standartları'nın uygulanması ülkemiz açısından ve KOBİ'lerimizin gelişimi açısından önemli faydalar sağlayacaktır. KOBİ'ler öncelikle kendi durumunu daha sağlıklı bir şekilde görecek. Finansman ihtiyacında dış kaynak temini noktasında önemli bir avantaj elde edecek ve uluslararası işbirliği projelerinde daha rahat yer alabilecektir. Uygulama KOBİ'lerimizin büyümesinin önünü açacak bir teşvik olacaktır.

IASB uygulamayı ülkelerin kendi belirleyecekleri tarihe bıraktı. Finansal Raporlama Standartları'nın sağlıklı bir şekilde ülkemizde uygulanabilmesi için öncelikle, Türk Ticaret Kanun tasarasının yasallaşarak yürürlüğe girmesi gerekiyor.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu bünyesinde KOBİ standartları ile ilgili çalışmalar yapılmaktaydı. TMSK'nın da biran önce bu düzenlemeyi dilimize kazandırması ve peşinden mevzuatımıza TTK ile paralel getirmesi gerekiyor.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Başkan Yardımcısı

54'üncü Başkanlar Kurulu Toplantısı yapıldı

TÜRMOB 54'üncü Başkanlar Kurulu Toplantısı Ankara'da yapıldı. Toplantıda SM'den SMMM'ye geçiş sınav ve hazırlık çalışmaları, BA-BS formları ile denetim uzmanlığı konuları görüşüldü.

TÜRMOB 54'üncü Başkanlar Kurulu Toplantısı yeni kurulan Muş SMMM Odası'nında katılımıyla Ankara'da toplandı. Muş SMMM Odasının kuruluşuyla birlikte TÜRMOB'a bağlı oda sayısı 71 SMMM ve 8 YMM odası olmak üzere 79 oldu.

Başkanlar Kurulu toplantısında; denetim uzmanlığı, SM'den

SMMM'ye geçiş eğitim ve sınav çalışmaları ile BA-BS formları ele alındı.

TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker, toplantıda yaptığı konuşmada BA-BS formlarıyla ilgili bir kanun teklifi hazırlayacaklarını ve parlamentonun gündemine getireceklerini söyledi. Türker, tüm siyasi partilerin, meslek örgütlerinin desteğini almak istediklerini belir-

terek, tüm odalardan da bölgesel bazda bu çalışmaya destek verecek şekilde çalışma yapmalarını istedi.

TÜRMOB Genel Başkanı Türker, uluslararası 8 nolu direktifin denetim uzmanlığını zorunlu hale getirdiğini vurgulayarak, "Biz 8 nolu direktifi uygulamak durumundayız. Bu bizim uluslararası yükümlülüğümüz. Uluslararası camianın bir parçası olarak bunu gerçekleştire-

receğiz, aksi takdirde uluslararası camiadan dışlanırsınız ve ruhsatlarımız askıya alınır 8 nolu direktifi uygulamamız uluslararası bir yükümlülüğümüzdür.

Denetim uzmanlığını gerçekleştirmek için, denetim merkezi kurduk. Burada istihdam edeceğimiz uzmanları TÜRMOB bünyesinde yetiştireceğiz. Yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte denetim uzmanlığı uygulamaya girecek. Kurduğumuz

denetim merkezi sınavları yapacak. Bu sınavlara girmek için deneyim ve eğitim gerekiyor. Bu sınavı geçemeyenler denetim uzmanı olmayacaklar” dedi.

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi ve TESMER Sekreteri Rifat Nalbantoğlu, SM’den SMMM’ye geçiş sınavları ve yapılacak eğitim çalışmalarını ilgili bilgi verdi. Nalbantoğlu, teorik ve pratik eğitim sürecini anlatarak, “teorik ve

pratik eğitimi dikkatli izleyenlerin bu sınavda başarılı olmaları mümkün. Bu çalışmaların yer alacağı bir internet sitesini hizmete açacağız. İlk sınavı 19- 20Aralık’ta yapmayı planlıyoruz. Meslektaşlarımızın sınavlara hazırlanması için uzaktan eğitim, yayınlar ve yüz yüze eğitim tekniklerini kullanacağız” dedi.

Toplantıda ayrıca BA-BS formlarında yaşanan sıkıntılar ve çözüm önerileri de görüşüldü.

Maliye bütçeyi revize etti

Maliye Bakanlığı 2009 yılı bütçe giderlerini 266 milyar 752 milyon TL'ye yükseltirken, bütçe gelirlerini ise 203 milyar 928 milyon TL'ye düşürdü.

Maliye Bakanlığı'nın 2009 yılı bütçe hedeflerinde yaptığı revizyonla, merkezi yönetim bütçesinin 2009 yılı sonunda 62 milyar 824 milyon TL, faiz dışı denge nin ise 7 milyar 324 milyon TL açık vermesi bekleniyor. 2009 bütçesinde 248 milyar 758 milyon TL olarak hedeflenen merkezi yönetim bütçe gelirlerinin 203 milyar 928 milyon TL'ye, 202 milyar 90 milyon TL olarak hedeflenen vergi gelirlerinin ise 163 milyar 561 milyon TL'ye ineceği öngörüsünde bulundu.

Maliye Bakanlığı, 2009 yılı bütçe sine ilişkin hedeflerini revize etti. 2009 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklentileri Raporu'nda, 2009 bütçesinde 259 milyar 156 milyon TL öngörülen merkezi yönetim bütçe giderlerinin yıl sonunda 266 milyar 752 milyon TL olacağı tahmininde bulunan Maliye Bakanlığı, 201 milyar 656 milyon TL öngörülen faiz hariç bütçe giderlerinin 211 milyar 252 milyon TL'ye ulaşacağı öngörüsünde bulundu. Maliye Bakanlığı'nın tahminine göre 2009 bütçesinde 57 milyar 500 milyon TL öngörülen faiz gi-

derleri ise 55 milyar 500 milyon TL'ye inecek.

Maliye Bakanlığı 2009 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklenti Raporu'na yayımladı. 2009 yılı kamu maliyesi hedef ve öncelikleri, bütçe gider ve gelirlerinin gelişimi, bütçenin finansmanı ve borç stokunun gelişimiyle ilgili Ocak Haziran dönemine ilişkin verilerin yer aldığı raporda, Temmuz-Aralık 2009 dönemine ilişkin beklentiler ve hedefler bölümüne de yer verildi. Rapora göre, 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde 259 milyar

156 milyon TL öngörülen merkezi yönetim bütçe giderlerinin 2009 yılı sonunda 266 milyar 752 milyon TL olacağı tahminine yer verildi. 201 milyar 656 milyon TL öngörülen faiz hariç bütçe giderlerinin 211 milyar 252 milyon TL, 57 milyar 500 milyon TL öngörülen faiz giderlerinin ise 55 milyar 500 milyon TL olarak gerçekleşeceği tahmin edildi.

Rapora göre, 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde 248 milyar 758 milyon TL olarak hedeflenen merkezi yönetim bütçe gelirlerinin 203 milyar 928 milyon TL, 202 milyar 90 milyon TL olarak hedeflenen vergi gelirlerinin ise 163 milyar 561 milyon TL olarak gerçekleşeceği öngörüldü. Bu veriler kapsamında, merkezi yönetim bütçesinin 2009 yılı sonunda 62 milyar 824 milyon TL, faiz dışı dengenin ise 7 milyar 324 milyon TL açık vermesi bekleniyor.

Raporda, 2009 yılı sonunda toplam bütçe giderlerinin 266 milyar 752 milyon TL, faiz hariç bütçe giderlerinin 211 milyar 252 milyon TL, faiz giderlerinin ise 55 milyar 500 milyon TL olarak gerçekleşmesi beklendiği belirtildi. Raporda, Ocak-Haziran 2009 döneminde merkezi yönetim bütçe giderlerinin

124 milyar 831 milyon TL olup, 259 milyar 156 milyon TL olarak öngörülen toplam bütçe ödeneklerinin yüzde 48.2'si kullanıldığı anımsatılarak, 201 milyar 656 milyon TL olarak öngörülen faiz hariç bütçe gideri ödeneklerinin yüzde 48.4'ünün, 57 milyar 500 milyon TL olarak öngörülen faiz gideri

ödeneklerinin ise yüzde 47.4'ünün kullanıldığı belirtildi. 2009 yılının ilk yarısında vergi gelirlerinde 79 milyar 83 milyon TL tutarında tahsilat yapılırken, Temmuz-Aralık 2009 döneminde ise 84 milyar 478 milyon TL vergi geliri tahsil edilmesi beklendiği ifade edildi. Vergi dışı gelirler yılın ilk yarısında 22 milyar 543 milyon TL olarak gerçekleşmişti. Bu gelirlerin yılın

ikinci yarısında 17 milyar 824 milyon TL olarak gerçekleşmesi bekleniyor.

Raporda, kamu borç ve risk yönetiminde dikkate alınacak temel ilkelerin makroekonomik dengelelerin gözetilerek para ve maliye politikaları ile uyumlu sürdürülebilir, saydam ve hesap verebilir bir borç-

lanma politikasının izlenmesi, finansman ihtiyaçlarının, iç ve dış piyasa koşulları ve maliyet unsurları göz önüne alınarak belirlenen risk düzeyi çerçevesinde, orta ve uzun vadede mümkün olan en düşük maliyetle karşılanması olduğunun altı çizildi.

Söz konusu temel ilkelerin göz önünde bulundurularak, daha önceki yıllarda olduğu gibi 2009 yılında da ölçüt borçlanma politikası uygulamasına devam edildiği anımsatıldığı raporda, "2009 yılının

da yaşanan küresel finansal krizin bütçe ve borç dinamikleri üzerindeki olumsuz yansımaları da temel hedefler çerçevesinde düzenli aralıklarla izlenmektedir. Bu kapsamda, 2009 yılının geri kalan kısmında da talep koşulları ile uyumlu, risk - maliyet kriterlerini göz önünde bulunduran esnek borçlanma politikaları uygulanmaya devam edilecektir" denildi.

Orta vadeli program açıklandı

2010-2012 yıllarını kapsayan ‘Orta Vadeli Program’ Eylül ayı ortasında yayınlandı. Ekonomik ve mali alanda 2009 yılına ilişkin güncellenmiş tahminler de Programla birlikte kamuoyuna duyuruldu.

Programda küresel krizin ortaya çıkışı, Türkiye ekonomisi üzerine olan etkileri ve krize karşı alınan önlemler kısaca ortaya konulduktan sonra program dönemi için öngörülen temel amaçlar ve reform alanları sıralanıyor. Programda yer verilen temel amaçlar, başlıca:

- Mali kural uygulamasına geçilmesini,
- Kamu cari harcamalarının öncelikli alanlara yönlendirilmesini,
- Sağlık hizmeti ve sosyal yardım harcamalarında etkinlik sağlanmasını,

- Vergi kayıp ve kaçığının azaltılmasını,
  - Yerel yönetimlerin öz gelirlerinin artırılmasını,
  - Esnek istihdam biçiminin yaygınlaştırılmasını
  - Yargı sisteminin hız ve etkinliğinin artırılmasını
- kapsamakta.

Makroekonomik politikalar kapsamında ekonomik büyüme ve istihdama ağırlık verilmekte ve para ve maliye politikasının, Merkez Bankasının fiyat istikrarı hedefiyle çelişmeyecek şekilde ekonomik büyümeyi ve istikrarı destekleyecek

yönde eşgüdüm içerisinde yürütüleceği vurgulanmaktadır. Bu çerçevede özel sektör yatırımlarını, ihracatı ve istihdam hacmini arttırmaya yönelik politikaların uygulanacağı belirtilmektedir.

Programda 2009 yılı son çeyreğinden itibaren ılımlı bir büyüme sürecine geçileceği ancak 2009 yılı genelinde ekonominin yüzde 6.0 oranında küçüleceği tahmininde bulunmaktadır. Ekonomik büyüme hızının tedricen toparlanması, bu çerçevede büyüme hızının 2010 yılında yüzde 3.5 ve 2011 ve 2012 yıllarında sırasıyla yüzde 4.0 ve yüzde 5.0 oranında gerçekleşmesi

öngörüüyor. Bu senaryo yıllık milli gelirin ancak 2011 yılı sonlarında 2008 yılı ortasındaki değerine ulaşabileceğini ifade ediyor.

Program döneminde yıllık ortalama reel artış hızının, özel tüketim harcamalarında yüzde 3.5, özel sabit sermaye yatırımlarında yüzde 10.0, kamu tüketim harcamalarında yüzde 2.4 ve kamu sabit sermaye yatırım harcamalarında yüzde 1.3 olması öngörüüyor.

Program yaşanan ve etkileri orta vadede de sürecek olan ekonomik krizden en çok işlerini kaybeden ve iş bulamayan kesimlerin zarar görmüş olduğu gerçeğini dikkate alarak, işsizlik sorununa ve istihdam olanaklarının genişletilmesine ağırlık veriyor. Ancak bu alanlarda iyileşme sağlamanın güçlüğü dikkate alınarak ihtiyatlı bir hedef ortaya konuluyor. İşsizlik oranının 2009 yılı itibarıyla yüzde 14.8'e tırmanacağı tahmininde bulunulurken, bu oranın zayıf bir şekilde daralma göstererek 2012 yılında yüzde 13.3'e gerilemesi hedef alınıyor. Bu oranlar öngörülen büyüme çerçevesinde program döneminde istihdam edilenlerin sayısında yaklaşık 1 milyon 250 bin kişilik artış olacağı anlamına geliyor. Zira küresel krizlerden edinilen deneyimler, finansal kriz süreçlerinde hızla sıçrayan işsizlik düzeylerinin, üretim hacimlerinin eski boyutlarını daha hızlı bir şekilde yakalayabilmelerine karşılık, eski boyutlarına

geri dönmesinin, çok yavaş bir süreç içerisinde çok daha uzun bir süreye gerektirdiğini gösteriyor.

Program döneminde izlenecek maliye politikasının temel hedefi olarak, kamu kesiminin kaynak kullanımındaki artan payının azaltılması amacıyla, ekonomik krizin de etkisiyle yükselen kamu açıklarının tedrici olarak makul seviyelere indirilmesi alınıyor. Bu alanda, 'Orta Vadeli Program'la 2011 yılından itibaren uygulanacağı açıklanan 'mali kural' hayati bir önem taşıyor. Bilindiği gibi mali kural ekonomik istikrarın kalıcılığını sağlamak üzere kamu gelir – gider dengesini disipline edecek temel kriterlerin 'yasal çerçevesini'nin oluşturulmasını amaçlıyor.

Programda iyimser bir yaklaşımla bu yıl bütçe açığının milli gelire oranının yüzde 6.6 oranında gerçekleşeceği tahmininde bulunuluyor. Bütçe açığının ulusal gelire oranının daha sonra tedrici bir azalma sergileyerek, 2012 yılında yüzde 3.2'ye gerilemesi öngörüüyor. Bu doğrultuda kamu faiz dışı dengesi de benzer bir eğilim ortaya koyuyor ve 2009 yılı itibarıyla yüzde 2.1 düzeyinde açıkları sonuçlanırken, 2012'de yüzde 1.0 oranında fazla veriyor. 2008 yılı itibarıyla milli gelire oranı yüzde 39.5'e gerileyen AB tanımlı kamu borç stokunun, Orta Vadeli Program ile 2009 yılında yüzde 47.3'e, 2010 yılında da yüzde 49.0'a tırmanması

ve daha sonraki dönemde azalma eğilimi içine girerek 2012 yılında yüzde 47.8'e gerilemesi öngörüüyor.

Orta vadeli programda kamu harcamaya politikası kapsamında sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde, yararlanıcıların sistemin maliyetine katılımlarını sağlayıcı düzenlemeleri de içeren önlemler alınacaktır. Diğer taraftan mali disiplinin sağlanması ve kamu harcamalarının verimliliğinin artırılması amacıyla, Program ile, Sayıştay'ın uluslararası standartlarda denetim faaliyetlerini kamuda yaygınlaştırması amaçlanmaktadır.

Orta Vadeli Program ile 2010 – 2012 döneminde de para politikası enflasyon hedeflemesi çerçevesinde yürütülecek ve para politikasının temel amacını fiyat istikrarının sağlanması oluşturacaktır. Para politikası çerçevesinde kısa vadeli faiz oranlarının temel politika aracı olarak kullanımı devam edecek, enflasyon hedefleri Hükümet ve Merkez Bankası tarafından birlikte belirlenecek, dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülecektir. Program enflasyondaki düşüş sürecinin devam edeceğini öngörmektedir. Bu yıl yüzde 5.9 olarak gerçekleşmesi beklenen enflasyon düzeyi programa göre 2012'de yüzde 4.8'e geriliyor.

Orta Vadeli Program cari açığın ele alınan dönemde sürdürülebilir bir nitelik kazanmasını ve borç yarat-

mayan kaynaklarla finanse edilmesini temel bir araç olarak almaktadır. İçinde bulunulan ekonomik kriz nedeniyle daralan ve bu yıl itibariyle 11 milyar dolar düzeyiyle

milli gelirin yüzde 1.89'una gerileyen dış açığın 2012 yılında milli gelire oranının yüzde 3.9 düzeyinde gerçekleşmesi öngörülmüştür.

2010 - 2012 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programla temel makroekonomik parametrelerde gerçekleşmesi öngörülen gelişmeler aşağıda verilmektedir:

Orta Vadeli Program Temel Ekonomik Büyüklükler

	2009	2010	2011	2012
Büyüme ve İstihdam				
GSYH (Milyar TL. Cari Fiyatlarla)	947	1 029	1 118	1 227
GSYH Büyümesi *	-6.0	3.5	4.0	5.0
Toplam Tüketim *	-2.3	2.5	4.4	4.4
Kamu *	5.2	2.3	2.8	2.2
Özel *	-3.1	2.5	3.4	4.7
Toplam Sabit sermaye Yatırımı *	-17.9	7.5	6.8	10.2
Kamu *	0.6	5.7	-4.6	2.6
Özel *	-22.0	8.0	10.0	12.0
Toplam Nihai Yurtiçi Talep *	-6.1	3.6	4.1	5.7
Toplam Yurtiçi Talep *	-7.6	3.8	4.4	5.8
İstihdam Düzeyi (Milyon Kişi)	20.9	21.3	21.7	22.2
İşsizlik Oranı (%)	14.8	14.6	14.2	13.3
Dış Ticaret				
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-11.0	-18.0	-22.0	-28.0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-1.8	-2.8	-3.3	-3.9
Enflasyon				
GSYH Deflatörü	6.0	5.0	4.5	4.5
TÜFE Yılsonu % Değişme	5.9	5.3	4.9	4.8
Kamu Finansmanı				
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi **	-6.6	-4.9	-4.0	-3.2
Toplam Kamu Faiz Dışı Fazlası **	-2.1	-0.3	0.4	1.0
Merkezi Yönetim Bütçesi Faiz Dışı Fazl.**	-2.2	-0.8	-0.2	0.4
AB Tanımlı Gen. Yön. Nom. Borç Stoku **	47.3	49.0	48.8	47.8

* Sabit fiyatlarla yüzde değişim

** GSYH'ya olan oranı

Para cezaları hızla artıyor

Devletin ‘kamu düzenini sağlamak’ amacıyla kestiği para cezaları hızla artıyor. 2005 yılında 8.7 milyar olan para cezası tahakkuku, küresel finansal krizin etkilerinin yaşandığı, iç piyasada durgunluğun derinleştiği ve vergi gelirinin de azaldığı 2009 yılının ilk altı ayında ikiye katlanarak, 15 milyar lirayı geçti.

ISMMMO’nun hesaplamasına göre, 4.5 yılda, ağırlığı vergi cezaları olmak üzere ayda ortalama 1.2 milyar liralık para cezası kesilirken, ‘kurallara uymayan’ kişi ve kuruluşlara 64.5 milyar liralık fatura çıkartıldı. Son olarak Doğan Grubu’na kesilen 3.7 milyar TL’lik vergi cezası da eklendiğinde 4.5 yılda kesilen ceza miktarı 68.2 milyar TL’yi buldu. Bu miktara karşılık 2005 ile 2009 yılları arasında, (DYH’ya kesilen 3.7 milyar TL hariç) tahakkuk eden toplam 64.5 milyar liralık para cezasının sadece 14.5 milyar lirası

tahsil edilebildi. İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’nın (İSMMMO) Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü’nün verilerinden yararlanarak yaptığı hesaplamaya göre, 72 milyonluk nüfus dikkate alındığında Maliye, söz konusu sürede kişi başına 895.3 liralık ceza tahakkuk etmiş oldu. İSMMMO’nun “Cezalandırıyoruz” başlıklı raporuna göre 2005-2009 yılları arasında en çok para cezası tahakkuk edilen kent 19.8 milyar lira ile İstanbul olurken, Bayburt 8 milyon lira ile son sırada yer aldı. Cezaların yüzde

75’i ekonomik olarak çekim merkezi olan 10 ilde kesildi. Buna karşın, 4.5 yılda sadece yüzde 22.4’ü yani 19 milyar lirasını tahsil edilebildi.

Rapora göre 2009 yılında kesilen cezalardan tahsil edilerek bütçeye girecek tutar 3.7 milyar olarak planlansa da tahakkuk eden miktar altı ayda Muhasebat Genel Müdürlüğü kayıtlarına göre 15 milyar liraya ulaştı. Doğan Grubu’na kesilen 3.7 milyar TL ceza hariç olmak üzere, bunun 12 milyar 390 milyon lirasını vergi cezaları, 1 milyar 992 milyon lirasını idari para cezaları,

340 milyon 452 bin lirasını yağlı cezaları, 120 milyon 852 bin lirasını pay ayrılan idari para cezaları, 138 milyon 153 bin lirasını da diğer idari para cezaları oluşturdu. 2009 yılındaki rekor artışta Doğan Yayın Holding'e 3.7 milyar TL'den önce kesilen 826 milyon TL vergi ve vergi cezası ile petrol devi BP'ye fatura edilen toplam 1.3

milyarlık vergi cezasının önemli payı oldu.

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, verilere ilişkin değerlendirmesinde kesilen rekor ceza tutarlarına karşılık tahsilatın ise çok düşük oranlarda kaldığına dikkat çekti. Bunu devletin hemen her alanda "ne kopsam kar" anlayışıyla ceza yağdırmasına bağlayan Arıkan, "Bu ra-

kamlar, olur olmaz yerde ceza kesildiğini, ancak konu davalık olunca idarenin kaybettiğini gösteriyor" dedi. İSMMMO Başkanı Arıkan, mali müşavirlerin zaman zaman bu konuda mağdur olduğunu da ifade ederek şöyle devam etti: "Muhasebe meslek mensupları da mağdur olabiliyor. Mali müşavir vergi beyannamesinde hata ettiği

zaman, bunu vaktinde düzeltirse sorun yok.

Ancak firmaların mal alım - satışına ilişkin yapılan beyanlarda, formda herhangi bir harf hatası yaparlarsa mükellefe ceza kesilebiliyor. Mükellef ile Gelir İdaresi arasındaki köprü konumunu üstlenen müşavir, bunun için uğraşabiliyor ya da ceza üstünde kalabiliyor. Elektronik ortamda verilen alım-satım ilişkili formlar (Ba-Bs) 15 gün sonra düzeltilirse 1000 lira idari para cezası kesiliyor. Oysaki bu beyan ödenecek vergiyi bile etkilemiyor. Bu işlemin adı, karşıdakinin hatasından faydalanmaya çalışmaktır."

Yasayla belirlenen kuralların dışına çıkanların hapis ya da para

cezasına çarptırılmasının toplumsal yaşamın vazgeçilmesi olarak nitelendiren Arıkan, buradaki ana amacın kamu düzeninin sağlanması olması gerektiğini kaydetti. Arıkan, Maliye Bakanlığı'nın, bu yolla sağlanan girdileri "vergi cezası, idari para cezası ve diğer cezalar" adı altında bütçenin gelir kalemleri arasında gösterirken de amacın "geliri değil, kamu düzeninin sağlanması" olduğuna da bir kez daha dikkat çektiğini anımsattı. Kesilen cezaların her yıl katlandığına dikkat çeken Yahya Arıkan, 2005 yılından 2009 yılının haziran ayı sonuna kadar geçen sürede, "düzeni sağlamak" amacıyla toplam 64.5 milyar lira para cezası kesildiğine dikkat çekti. Buna göre 72 milyonluk nüfus dikkate alındığında Maliye, söz konusu sürede kişi başına 895.3 liralık ceza tahakkuk etmiş oldu.

İSMMM'nun "Cezalandırılıyoruz" başlıklı raporunda yer alan saptamalar şöyle: 2005 yılında tahakkuk eden cezaların toplamı 8.7 milyar lira iken 2006 ve 2007'de bu rakam 13'e milyar liraya yükseldi. Sonraki yıllarda kesilen ce-

zalar da vatandaşa pek caydırıcı gelmemiş olsa gerek ki küresel finansal krizin yaşandığı 2008'de rakam 14.8 milyar liraya ulaştı. Kriz nedeniyle iç piyasanın yoğun durgunluk içinde bulunduğu 2009'un ilk altı ayında ise hükümet "gelir değil, kamu düzeni için" kestiği para cezasının tutarını 15 milyar liraya ulaştırarak rekor kırmış oldu.

İstanbul, son 4.5 yılda kesilen 19.8 milyar liralık para cezasıyla ilk sırada, Bayburt 8 milyon lirayla son sırada yer aldı. 2005-2009 yılları arasında İstanbul'da tahakkuk eden para cezaları Türkiye genelindeki cezaların yüzde 30.6'sını oluşturdu.

Kesilen para cezalarından her kent nüfusu ve ekonomik büyüklüğü oranında payını aldı. Bu yolla sağlanmaya çalışılan "kural ve düzene" en çok karşı çıkan il ise nüfus ve ticari kuruluşların yoğunluğu nedeniyle İstanbul oldu. 2009 yılının ilk altı ayında 4.8 milyar lira ceza tahakkuk ettirilen İstanbul'un son 4.5 yıllık faturası 20 milyar liraya yaklaştı.

4.5 yıllık 'itaatsizlikte', İstanbul'u,

8.2 milyar lirayla başkent Ankara izledi. Türkiye'nin en çok göç alan kentlerinden İzmir 5.4 milyar lirayla bu üçüncü sıraya yerleşirken, aynı 'kaderi' paylaşan Mersin 2.9 milyar lirayla dördüncü oldu. Turizmin gözdesi Antalya, otomotivin kalbi Bursa, tekstilin merkezi Adana ile sanayi kenti Kocaeli en çok ceza kesilen iller sıralamasında ilk 10'u oluşturdu. Söz konusu 10 kente 2005-2009 yılları arasında kesilen 48.7 milyar liralık ceza Türkiye genelindeki cezaların yüzde 80'ine ulaştı.

Söz konusu 10 kent, (Doğan Grubu'na kesilen 3.7 milyar TL hariç) 64.5 milyar liralık toplam cezanın 48.7 milyar lirasından yani yüzde 75.5'inden "sorumlu" olarak Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün kayıtlarında yerini aldı. Kalan 71 ilin para cezaları içindeki payı yüzde 24.5'te kaldı. Gelir sayılmamakla birlikte bütçedeki gelir kalemleri arasında yen alan para cezalarının yüzde 30.6'sı yakın kısmı da İstanbul'da kesildi.

Ekonomik faaliyeti düşük, nüfus

Para cezaları ikiye katlandı (bin TL)*

	2005	2006	2007	2008	2009 (*)	2005 - 2009 toplamı
Tahakkuk	8.783.732	13.061.089	12.955.544	14.723.594	15.044.391	64.568.350
Tahsilat	1.796.996	4.345.860	3.658.940	2.919.102	1.798.068	14.518.966

* (Doğan Grubu'na son kesilen 3.7 milyar TL hariç)

yoğunluğu az olan, gelirinönemli kısmı tarıma dayanan kentlerde cezalarda düşük oldu. 2005 ile 2009 yılları arasında en az para cezası tahakkuk ettirilen kentlerin başında 8.2 milyon lirayla Bayburt geldi. Diğer dört il ise sırasıyla 12.4 milyon lirayla Tunceli, 17.1 milyon lirayla Gümüşhane, 17.6 milyon lirayla Hakkari ve 19.5 milyon lirayla Siirt'ten oluştu.

2009 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısı'nda, gelirler 248 milyar 759 milyon lira, giderler 262 milyar 110 milyon TL olarak öngörülürken, toplam gelirlerin 202 milyar 90 milyon lirası vergilerden, 3 milyar 754 milyon 158 bin lirasının kesilecek "cezalardan" sağlanması öngörüldü.

Bu cezaların, 214 milyon 948 bin lirasının yağ, 1 milyar 152 milyon 679 bin lirasını idari, 2 milyar 258 milyon 904 bin lirasının vergi, 126 milyon 627 bin lirası diğer para cezalarından oluşacağı belirtildi. İdari para cezası olarak belirlenen 1 milyar 152 milyon 679 bin liranın 700 milyon 85 bin lirasının "trafik", 7 milyon 404 bin lirasının çevre, 445 milyon 190 bin lirasının da "diğer idari para cezaları"ndan oluşacağı kaydedildi. Vergi cezalarının alt kalemlerinden; "Vergi Ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları"ndan beklenen ceza 1 milyar 769 milyon 909 bin lira hedeflenirken, "Diğer Vergi Cezala-

rı"ndan 489 milyon 995 bin TL ceza geliri elde edileceği ifade edildi.

2009 yılında kesilen cezalardan tahsil edilerek bütçeye girecek tutar 3.7 milyar olarak planlansa da tahakkuk eden miktar altı ayda Muhasebat Genel Müdürlüğü kayıtlarına göre 15 milyar liraya ulaştı. Bunun 12 milyar 390 milyon lirasını vergi cezaları, 1 milyar 992 milyon lirasını idari para cezaları, 340 milyon 452 bin lirasını yağ cezaları, 120 milyon 852 bin lirasını pay ayrılan idari para cezaları, 138 milyon 153 bin lirasını da diğer idari para cezaları oluşturdu.

Maliye'nin bu yılki para cezası tahakkuklarının arasında en önemli pay Doğan Yayın Holding'e (DYH) ve petrol devi BP'nin oldu. Şirkette 2004, 2005 ve 2006 yıllarına ilişkin vergi incelemesi yapan Maliye müfettişleri bağlı ortaklıklarından Doğan TV Holding'in yüzde 25'ini Alman medya devi Axel Springer AG'ye yaptığı satış işlemi nedeniyle toplamda 826 milyon 265 bin 477 TL vergi cezası kesti.

DYH'ye kesilen bu rekor cezanın ardından petrol devi BP'ye ödenmemiş vergiler tespit edildiği gerekçesiyle 170 Milyon TL'lik vergi tahakkuk etirildi ve ardından 260 Milyon TL ceza ve gecikme faiziyle yaklaşık 500 Milyon TL'li ödeme emri gönderildi. Her iki şirket cezalara itiraz etse de belirle-

nen miktarlar 2009 yılı tahakkukları içinde yer aldı.

İdari para cezaları kapsamında ise vatandaşa 555 milyon 792 bin lira trafik cezası, 17 milyon 744 bin lira da çevre cezası yazıldı. Bu şekilde 6 aylık dönemde vatandaş her gün ortalama 83 milyon 234 bin lira ceza ile karşı karşıya kaldı. 15 milyar liraya yaklaşan cezaya karşılık vatandaş bunun sadece 1.8 milyar liralık bölümünü ödeyebildi. Maliye ise, 2010 yılı için 4.2 milyar lira, 2011 yılı için 4.7 milyar lira ceza geliri hedefledi bile.

Devlet "kamu düzenini sağlamak" gerekçesiyle ceza yağdırmaya devam ederken, tahsilat tutarları, tahakkuklar kadar yüksek olamadı. 2005 ile 2009 yılları arasında, DYH'ya kesilen 3.7 milyar TL hariç tahakkuk eden toplam 64.5 milyar liralık para cezasının sadece 14.5 milyar lirası tahsil edilebildi. Diğer bir ifadeyle tahakkuk eden cezaların ancak yüzde 22.4'ü "gelir sayılmasa da" bütçenin gelir kalemleri hanesinde yerini aldı.

Tahakkukta olduğu gibi para cezası tahsilatının da en güçlü olduğu il 4.5 milyar lira ile yine İstanbul oldu. İstanbul'u 1.5 milyar lirayla ile Ankara izlerken, İzmir 937 milyonla üçüncü sırada yer aldı. İlk 10'u oluşturan sonraki iller sırasıyla Antalya, Bursa, Kocaeli, Adana, Mersin, Konya ve Gaziantep olarak sıralandı.

Bankacılık sektörüne yeni kurallar geliyor

G-20 liderleri, bankaların sermaye miktarı ve kalitesinin düzeltilmesi ve ödemeler ile primleri de kapsayan aşırılıkların önüne geçilmesi için 2012 yılının sonuna kadar bankacılık sektöründe yeni kurallar uygulanmasını amaçladığı belirtildi.

G-20 ülkeleri, küresel ekonominin düzenlenmesinde daimi bir kuruluş olarak rol alacak. Böylece, gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ülkelerin de içinde bulunduğu G-20, küresel ekonomide G-8 ülkelerinden daha fazla söz sahibi olacak. ABD'nin Pittsburgh kentinde gerçekleştirilen G-20 zirvesiyle ilgili taslak metne göre, G-20 ülkeleri, küresel ekonomideki düzelmeye sağlama kadar ekonomiye destek için teşvik paketlerinin sürdürülmesine karar verdi.

G-20 ülkeleri, 2007 yılında çıkan

kredi krizini başlattığı düşünülen finans sektöründeki aşırılıkların dizginlenmesi ve bankaların kayıplarını karşılaması için ne kadar sermaye tutması gerektiği konusunda sıkı kurallar getirilmesi için birlikte çalışma konusunda anlaştı.

Taslak metinde, G-20 liderleri, bankaların sermaye miktarı ve kalitesinin düzeltilmesi ve ödemeler ile primleri de kapsayan aşırılıkların önüne geçilmesi için 2012 yılının sonuna kadar bankacılık sektöründe yeni kurallar uygulanmasını amaçladığı belirtildi. "Finansal krizin tekrarını önlemeye yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış ulusla-

rarası kabul gören kurallar, finans koşullarının düzeltilmesi ve ekonominin toparlanmasını sağlama almak için aşamalı olarak uygulanacak" denilen metinde, dünyanın en büyük ekonomileri arasındaki işbirliğinin düzenleyici reformları güvenceye alacağı ifade edildi.

Metinde, "Birlikte hareket edersek, finansal kurumlar, risk almada, ödemelerin uzun vadeli performansla bağlantılı olması ve faaliyetlerinde daha fazla şeffaflık konusunda daha sıkı kurallara sahip olacaklar" ifadesi kullanıldı.

Bankaların, gerekli olduğunda kre-

di vermeyi desteklemesi için kararının büyük bölümünü tutması gerektiği vurgulanan metinde, liderlerin, kötü performans halinde yapılan ödemelerin geri alınması, bazı primlerin hisse senedi olarak ödenmesi ve düşük sermayeli bankalarda primlerin gelirin yüzdesine göre sınırlandırılması gibi fikirleri desteklediği kaydedildi. Taslak metinde şöyle denildi: "Düzenleme ve denetimde önemli hatalar, artı bankaların ve diğer finans kurumlarının pervasızca ve sorumsuzca risk alması, mevcut krizlere önemli katkıda bulunan tehlikeli finans kırılma noktalarına yol açtı. Ücret politikaları ve pratiklerinde reform yapmak, finansal istikrarı artırmayı amaçlayan çabalarımızın temel parçasıdır"

Metinde ayrıca, G-20 ülkeleri-

nin, "sağlıklı küresel ekonomiyi güvenceye almak için ülkelere karşı sorumluluğu bulunduğu" belirtildi.

Bu arada, Çin ve Hindistan gibi ülkelere diğer bir destek de, G-20'nin, bazı gelişmekte olan ülkelere daha fazla oy hakkı vermek amacıyla Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) yeniden biçimlendirilmesinde uzlaşmaya varmasıyla geldi. Şu anda Fransa ile karşılaştırıldığında Çin'in IMF'deki oy hakkı yüzde 3,7, Fransa'nın ise yüzde 4,9 oranında bulunuyor. Ancak, Çin ekonomisi, Fransa'nın ekonomisinden yüzde 50 daha büyük.

Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin (BRIC), IMF'de yüzde 7 ve Dünya Bankası'nda yüzde 6 olan kotalarının değiştirilerek gelişmiş

ve gelişmekte olan ülkeler ara-

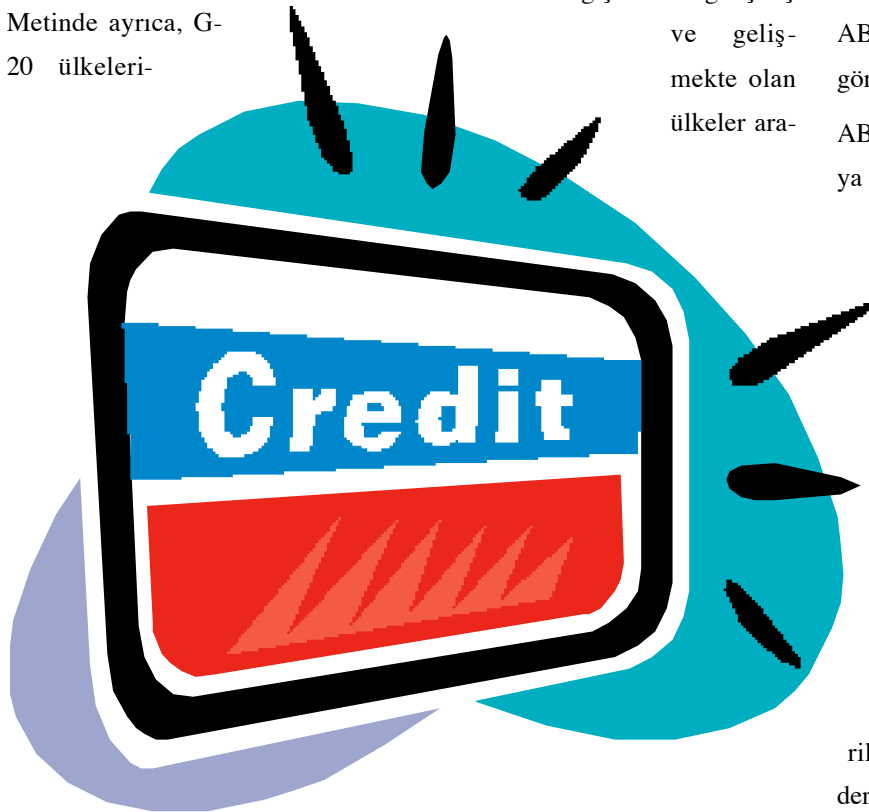
sında oy hakkı dağılımının eşit olmasını istiyor

G-20'de liderler, daha istikrarlı küresel ekonomi, bankacılık sektörünün kurallarında reform yapılması ve küresel ısınma gibi konularda nihai anlaşma için çaba gösterirken, zirveden, gelişmekte olan ekonomiler kazançlı çıktı.

Öte yandan, Beyaz Saray'dan bir sözcü, finans sektörünün düzenlenmesi reformunun zirvenin en önemli gündem maddesi olduğunu, ancak küresel ekonomideki dengesizliklere çözümün de öncelikli olduğunu söyledi. ABD Hazine Bakanı Timothy Geithner de, ABD gibi borç yükü fazla olan ülkeler ile Çin gibi ihracat zengini olan ülkeler arasındaki dengesizliklerin giderilmesi yönündeki ABD destekli planın geniş destek gördüğünü bildirdi.

ABD'nin planına göre, Çin, Brezilya ve Hindistan gibi ekonomilerin ticaret fazlalarını düşürmek için iç tüketimi desteklemesi, ABD ve Avrupa'nın uzun vadeli bütçe açıklarını azaltması için daha fazla tasarrufa yönelmesi öneriliyor.

ABD Başkanı Barack Obama, ekonomide uzun vadeli istikrarı güvenceye almak için küresel sermaye akışındaki dengesizliğin giderilmesiyle ilgili kampanyaya önderlik ediyor.

Ailelerin dörtte üçünün geliri düştü

Ekonomik yavaşlama, daha düşük gelir ve daha yüksek işsizlik Adana, Ankara, İstanbul, İzmir ve Kocaeli merkezindeki ailelerin çoğunluğunun yaşamlarını etkiledi. Geliri düşen ailelerin kriz döneminde yüklü borç altına girdiği görülürken, yoksul ailelerin krizle başedebilmek için çocukların gıda tüketimlerini de kısıtıldığı dikkat çekti.

Türkiye Refah İzleme Anketi'ne göre, ailelerin neredeyse dörtte üçünün Ekim 2008 ile Haziran 2009 arasında gelirleri düştü. Geliri düşen ailelerin kriz döneminde yüklü borç altına girdiği görülürken, yoksul ailelerin krizle başedebilmek için çocukların gıda tüketimlerini de kısıtıldığı dikkat çekti.

Ekonomik yavaşlama, daha düşük gelir ve daha yüksek işsizlik Adana, Ankara, İstanbul, İzmir ve Kocaeli merkezindeki ailelerin çoğunluğunun yaşamlarını etkiledi.

TEPAV, UNICEF ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen ve 2 bin 100 aile üzerinde uygulanan ankete göre, ailelerin neredeyse dörtte üçü Ekim 2008 ile Haziran 2009 arasında gelirlerinin düştüğünü bildirdi. Geliri düşen ailelerin kriz döneminde yüklü borç altına girdiği görülürken, yoksul ailelerin krizle başedebilmek için çocukların gıda tüketimlerini de kısıtıldığı dikkat çekti.

TEPAV, UNICEF ve Dünya Bankası tarafından Ankara, İstanbul, İzmir ve Kocaeli merkezinde "Tür-

kiye Refah İzleme Anketi'ne" göre, 2 bin 100 ailenin dörtte üçü gelirlerinin Ekim 2008 ile Haziran 2009 döneminde düştüğünü belirtti. Kentlerde yaşayan aileler gelirlerindeki düşüşe uyum sağlamak için çeşitli yollara başvurduğu görüldü. Öncelikle, aileler daha ucuz gıda ve gıda dışı ürünlere yöneldiler, ancak aynı zamanda gıda tüketiminin miktarında da tasarrufa gittiler. Yaygın olarak başvurulan diğer yollar ise sosyal etkinliklere yapılan harcamaların kısılması, gıda ürünlerini kendilerinin üretmesi ve ulaşım tercihlerinin değiştirilmesi

oldu. Öte yandan, ailelerin eğitim ve sağlık harcamalarını mümkün olduğunca korudukları görüldü. Anketin gerçekleştirildiği dönemde, katılımcıların üçte biri elektrik-gaz-su faturalarını ödeyemez duruma düştü ve yüzde 9'unun en azında geçici süreyle de olsa faturalarını ödeyemediklerinden dolayı bağlantıları kesildi.

Kentlerde yaşayan yoksul ailelerin çoğu gelirlerini ve giderlerini denkleştirebilmek için komşularından, dostlarından, ailelerinden, toplumlarından ve kamu programlarından destek aldıklarını bildirdi. Özellikle yoksullar ve orta sınıf olmak üzere, aileler geçinebilmek için yüklü bir borçlanma altına girdi ve yeni alınan borçlar toplam aylık gelirlerinin yarısına ulaştı. Bununla birlikte, bazı aileler ile yapılan derinlemesine görüşmeler, bu destek ağlarının daralmakta olduğunu gösterdi ve en yoksul aileler yaklaşık beşte birinin her türlü destekten yoksun kaldıklarını belirtti.

Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Ulrich Zachau, "İş kaybı ekonomik krizin en görünür etkisidir, ancak özellikle kayıt dışı sektörde çalışanlar ve kendi işini yapanlar olmak üzere çalışanların da birçoğu işleri olmasına rağmen gelirlerinde düşüş olduğunu bildirdi" dedi. Bu düşüşlerden en fazla yok-

sulların etkilendiğini ifade eden Zachau, bu şehirlerdeki en yoksul aileler arasında, on aileden dokuzunun daha düşük gelire başa çıkabilmenin yolunu bulmak zorunda kaldıklarını bildirdiğini ifade etti.

UNICEF Türkiye Daimi Temsilcisi Reza Hosseini çalışma ile ilgili olarak "Anket, krizin sonuçları ile başa çıkabilmek için ailelerin çok çeşitli yollara başvurduğunu ortaya koymaktadır. Önemli bulgulardan birisi, yoksul ailelerin ebeveynlerinin neredeyse yarısının çocuklarının gıda tüketimlerini kısıtlayarak zorunda kaldıklarını bildirmesidir. Bu ekonomik gerilimin yoksul aileler için devam edip etmediğini çok yakından takip etmemiz gerekecek." dedi.

TEPAV Direktörü Güven Sak ise şöyle dedi: "Anket ekonomik yavaşlamanın Türkiye'deki aileler üzerindeki etkileri ile ilgili olarak oldukça fazla bilgi sağlamaktadır. Aynı zamanda, bu gibi zamanlarda etkilenen aileleri desteklemek için uygulanabilecek en iyi sosyal politikaların neler olduğu konusunda Hükümet, sivil toplum, üniversiteler ve genel kamuoyu arasında bir diyalog ihtiyacı bulunduğunu ortaya koymaktadır."

TEPAV küresel krizle ortaya çıkan işsizlikten öncelikle sanayileşmiş

batı ve güney bölgelerindeki büyük işletmelerin çalışanlarının etkilendiğini açıkladı. TEPAV Ekonomi Politikaları Analisti Sarp Kalkan ile Araştırmacı Ülkem Başdaş'ın hazırladığı "İşletme büyüklüğü ve bölgesel farklılıkların kriz döneminde istihdam kayıpları üzerindeki etkileri" başlıklı çalışmasını yayımladı.

Araştırmaya göre, küresel krizin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin hissedilmesiyle birlikte yeni istihdam yaratma kapasitesinin sınırlandığı ve ciddi istihdam kayıpları gözlemlendiğine dikkat çekilerek, "2008'in üçüncü çeyreğine kadar yüzde 10 civarında seyreden işsizlik oranı artmaya başlamış, 2009'un ilk iki çeyreğinde sırasıyla yüzde 16,1 ve yüzde 13,6 olarak gerçekleşmiştir" denildi. İşsizlik oranlarına bakıldığında ikinci çeyrekte görece düzelme varmış gibi görünmekle birlikte bu azalışın iş arayanların sayısındaki azalmadan ve iş bulma umudunu kaybedenlerdeki artıştan kaynaklandığı bildirilen çalışmada, 2009'un ilk iki çeyreğinde istihdam edilenlerin sayısının 2008'in aynı dönemine göre birinci çeyrekte 85 bin, ikinci çeyrekte 387 bin azaldığı ifade edildi.

TEPAV'ın Notu'nda, istihdamdaki değişimin işletme büyüklüklerine göre dağılımına bakıldığında ilk çeyrekte ufak da olsa bir istihdam

artışı sağlayan küçük işletmelerin (100'ün altında çalışanı bulunan) ikinci çeyrekte yüzde 12'nin üstünde istihdam kaybına uğradığı açıklandı. "100'den fazla kayıtlı çalışanı olan işyerlerindeki istihdam kaybı ise birinci çeyrekte küçük işletmelerin aksine oldukça yüksek seyretmiştir. İkinci çeyrekte ise istihdamdaki daralmanın azaldığı gözlenmektedir. Bir başka deyişle, firma bazında incelendiğinde, çalışan sayısı arttıkça istihdam kaybı birinci çeyrekte artarken, ikinci çeyrekte bunun tersi bir eğilimi göstermiştir. Bu durum, krizin ilk etkilerinin küresel ekonomiye daha fazla entegre olan büyük işletmelerde hissedildiğini, daha sonra istihdam kayıplarının daha küçük işletmeler arasında yayılarak derinleştiğine gösterge olarak algılanabilecektir. Bunun yanında, söz konusu durumu büyük şirketlerin değişen koşullara daha hızlı intibak ettiklerine ve çalışan sayılarını öncelikli olarak azalttıklarına kanıt olarak yorumlamak da mümkündür."

Değerlendirmede, 2009'un ilk çeyreğinde Türkiye'nin sanayileşmiş 5 bölgesinde bir önceki yılın aynı dönemine göre istihdam daralırken, geri kalan 7 bölgede istihdam

artmaya devam ettiği açıklandı. 2009'un ikinci çeyreğinde

tüm bölgelerde kötüleşme gözleendiği ifade edilen değerlendirmeye şöyle devam edildi: "İkinci çeyrek itibarıyla

sadece Kuzeydoğu

Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde istihdam artışı gözlenirken, İstan-

bul, Ege, Batı ve Doğu Marmara bölgelerinde istihdam yüzde 10'un üzerinde daralmıştır. İstihdam kayıplarının bölgesel farklılaşmasının nedenlerini irdelerken, bölgelerin sektörel kompozisyonu ve istihdam yapısı kadar küresel ekonomiye entegrasyon düzeyi ve bölgenin ürünlerini sattığı başlıca ihracat pazarlarındaki kötü durumun da rolünü hesaba katmakta fayda bulunmaktadır."

TEPAV'm yayınladığı çalışmada krizin değişik büyüklükteki ve bölgelerdeki işletmeler üzerindeki etkilerinin hem zamanlaması, hem de etki kanalları açısından farklılaşığına dikkat çekilerek, şu ifadele re yer verildi: "İşsizliğin azaltılmasına yönelik tedbirler alınırken bu ve benzeri farklılıkların göz önünde bulundurulması politikaların başarısını artıracaktır. Öncelikle, politika tasarımı sürecinde krizden daha az etkilenen şirketlerin neden daha az etkilendikleri ayrıntılı olarak incelenmelidir. İkinci olarak da istihdam kazançlarının gözleendiği alanlarda bu kazançların istihdam kayıplarını dengeleyebilmesi için politikalar geliştirilmelidir. Bu kapsamda ortaya çıkan beceri dönüşümü gerekleri üzerinde de özellikle durulmalıdır"

Ekonomik küçülme yavaşladı

Ekonomik küçülme süreci biraz hafiflemiş olsa da bu yılın ikinci çeyreğinde de devam etti ve Nisan – Haziran döneminde ekonomi önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7.0 oranında daraldı.

Borçlanmaya ve varlık satışına dayalı ve sürdürülebilir olmayan bir uzun büyüme döneminin ardından ekonomi, küresel krizin de etkisiyle 2008 yılı son çeyreğinden başlayarak küçülme süreci içine girmiştir. Yılın ikinci çeyreğinden itibaren yavaşlama işaretleri veren ekonomi 2008 yılının son çeyreğinde yüzde 6.5 oranında daralmış ve yılın tamamı itibariyle ekonomik büyüme yüzde 0.9 gibi, büyüme dönemiyle karşılaştırıldığında gerçekten düşük ve yetersiz bir oranda büyüme sergilemiştir. Küresel krizin etkilerinin ağırlaşmasıyla özel tüketim harcamalarında yüzde 9.2 ve özel sabit sermaye yatırımların

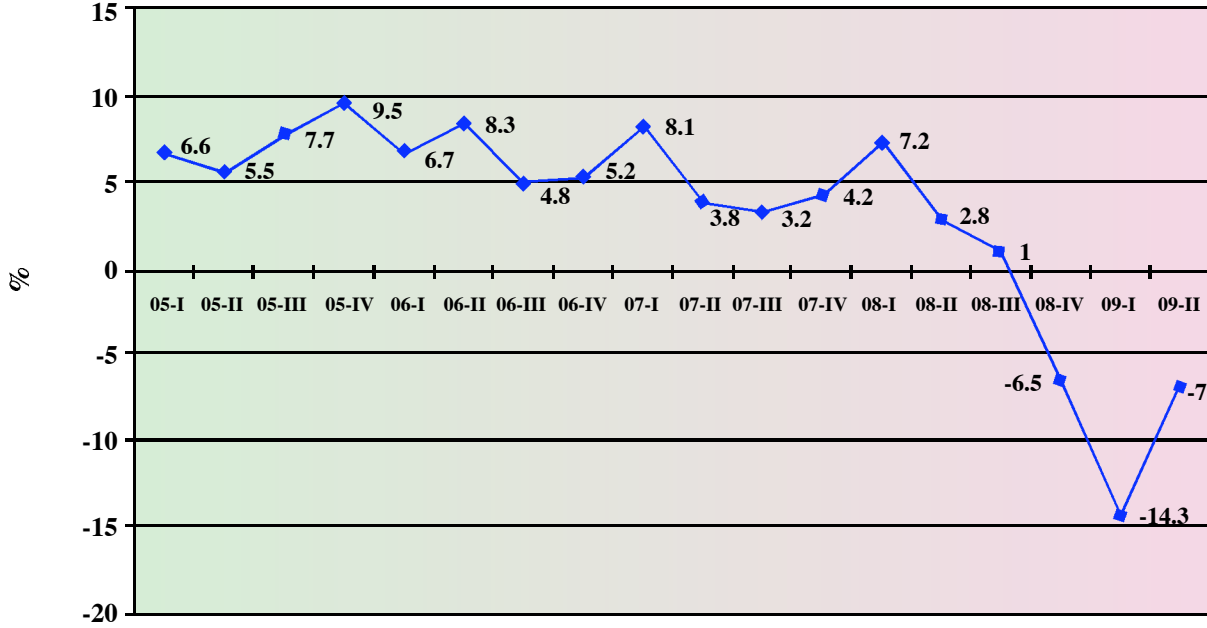
da yüzde 35.8 oranında meydana gelen küçülme, 2009 yılının ilk çeyreğinde ekonominin yüzde 13.8 gibi – daha sonra yüzde 14.3 olarak düzeltilmiştir – rekor bir düzeyde daralmasında başta gelen etkenler olmuştur. Ekonomik küçülme – resesyon – süreci biraz hafiflemiş olsa da bu yılın ikinci çeyreğinde de devam etmiş ve Nisan – Haziran döneminde ekonomi önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7.0 oranında daraldı.

Cari fiyatlarla 229.8 milyar TL. bölümü II. Üç aylık dönemde olmak üzere 2009 yılı ilk yarısında gayrisafi yurtiçi hasıla 438.3 milyar TL. olarak gerçekleşmiş, sabit fiyatlar üzerinden bu yılın ilk yar

sında elde edilen GSYH, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 9.4 oranında küçülme sergilemiştir.

Başlıca ekonomik faaliyet alanları itibariyle 2009 yılı II. Üç aylık dönem gelişmeleri gözden geçirildiğinde geçen yılın aynı dönem sonuçlarıyla kıyaslandığında en şiddetli daralmanın yüzde 21.0 ile inşaat sektöründe meydana geldiği gözlemlenmektedir. İnşaat sektörü yılın ilk çeyreğinde de yüzde 18.9 oranında daralmış ve ekonomik daralmaya neden olan başlıca unsurlardan birini oluşturmuştu. Geçen yılın aynı dönemine göre yılın II. Çeyrek döneminde daralma açısından inşaat sektörünü yüzde 15.3 ile madencilik ve taşocakçılığı,

Dönemler İtibariyle GSYH Değişim Oranları
(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre % Olarak)

GSYH

yüzde 15.0 ile ticaret, yüzde 11.5 ile ulaştırma ve haberleşme, yüzde 8.7 ile imalat sanayi ve yüzde 6.0 ile enerji sektörleri izlemiştir.

Yılın ilk çeyreğinde yüzde 0.5 oranında cüzi bir daralma sergileyen tarım sektörü ikinci çeyrekte yüzde 6.6 oranında büyüme gösterirken, geçen yılın aynı dönemine göre mali aracı kurumların faaliyetleri yüzde 7.5 ve konut sahipliği hasılası ise yüzde 4.8 oranında büyüme kaydetmiştir.

İmalat sanayi üretiminin ikinci üç aylık dönemde yüzde 16.9 oranında küçülme göstermiş olması nedeniyle, imalat sanayi sektörel hasılasının GSYH hesaplarında sadece yüzde 8.7 oranında daralmış ol-

ması beklentilerin altında kalmıştır. Yurtdışı finans piyasalarında yaşanan sarsıntının hafiflemiş olmakla beraber devam ediyor olması, yılın ikinci çeyreğinde de tüketim ve yatırım kararlarını ve ticaret sektörü faaliyetlerini olumsuz biçimde etkilemeyi sürdürmüştür. Kredi faizlerindeki gerilemeye rağmen beklentilerdeki bozulmanın ve istihdam piyasasındaki olumsuz gelişmelerin etkisiyle konut talebinin düşmesi ve ertelenmesi inşaat sektöründeki daralmanın önde gelen nedeni olmuştur. İnşaat sektöründeki daralma doğrudan imalat sanayi üzerinde de olumsuz etkide bulunmuştur.

Talep Unsurlarındaki Gelişmeler

2008 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 4.7, yıl genelinde ise yüzde 0.2 oranında daralma sergilemiş olan özel tüketim harcamaları 2009 yılı I. Çeyreğinde yüzde 10.2 oranında keskin bir küçülme göstermiş ise de, yılın ikinci çeyreğinde, Hükümetçe getirilen vergi indirimlerinin de katkısıyla toparlanmaya yüz tutmuş ve sadece yüzde 0.6 oranında bir küçülme ortaya koymuştur.

2009 yılı ilk yarısında özel tüketim harcamalarında gözlemlenen daralma geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5.7 olmuştur.

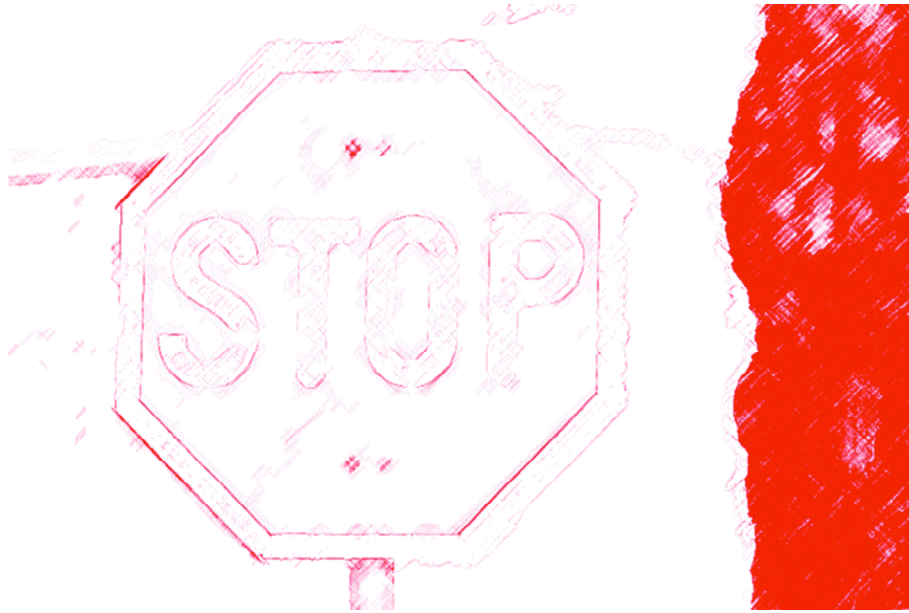
2008 yılı genelinde sabit fiyatlar üzerinden yüzde 1.9 oranında genişleme gösteren kamu kesimi tü-

ketim harcamaları bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 5.2, ikinci çeyreğinde ise yavaşlayarak yüzde 0.5 oranında büyüme göstermiştir. 2009 yılı ilk yarısı itibariyle devletin nihai tüketim harcamalarındaki artış, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2.7 olmuştur.

Özel tüketim harcamalarının büyümeye olan olumsuz etkisi bu yılın ikinci üç aylık döneminde birinci çeyreğe göre hafiflerken gayrisafi sabit sermaye yatırımlarının olumsuz etkisinde kayda değer bir azal-

yüzde 26.0 olmuştur. Sabit sermaye yatırımlarında 2008 yılı ikinci üç aylık döneminden itibaren başlayan ve giderek şiddetlenen küçülmeye, kamu sektörü yatırım harcamalarındaki artışa rağmen, özel sektör yatırım talebindeki çarpıcı daralma neden olmuştur. Özel kesim yatırım harcamalarında 2009 yılı ilk ve ikinci çeyrek dönemlerinde kaydedilen küçülmeler sırasıyla yüzde 33.5 ve yüzde 29.7 olmuş ve özel kesim yatırım talebindeki gerileme yılın ilk yarısında ge-

delere olan talebi düşürmesi ve yatırım mallarına olan talepteki ciddi daralma, ithal talebini düşüren başlıca etkenler olmuştur. Tutar itibariyle mal ve hizmet ihracı talebinin iki katına yaklaşan ithalat talebindeki daralmanın çok daha hızlı seyretmesi dış açıktaki süratli ve dikkat çekici bir küçülmeyi beraberinde getirmiştir. 2008 yılı genelinde sabit fiyatlar üzerinden yüzde 2.3 oranında büyüme göstermiş olan mal ve hizmet ihracatı talebi 2009 yılı ilk ve ikinci çeyrek dönemle-

rinde sırasıyla yüzde 11.2 ve yüzde 10.1 oranında küçülmüştür. 2008 yılı üçüncü üç aylık döneminden itibaren küçülme süreci içine giren ve yılın son çeyreğinde yüzde 23.7, yıl genelinde ise yüzde 3.8 oranında küçülen ithalat talebindeki daralma 2009 yılı birinci çeyreğinde

ma olmamıştır. 2008 yılı son çeyreğinde yüzde 17.7, yıl genelinde ise yüzde 5.0 oranında küçülme sergileyen sabit sermaye yatırım talebi, 2009 yılı I. ve II. Üç aylık dönemlerinde sırasıyla yüzde 27.5 ve 24.6 oranlarında keskin daralma ortaya koymuştur. Yılın ilk yarısı itibariyle toplam yatırım talebindeki düşüş geçen yılın aynı dönemine göre

çen yılın aynı dönemine göre yüzde 31.6 oranında gerçekleşmiştir.

Küresel kriz ve özellikle ticaret ortaklarımızda süregelen ekonomik durgunluk ve daralma mal ve hizmet ihracatı talebini olumsuz yönde etkilerken, işsizlik haddindeki tırmanma, tüketici beklentilerindeki bozulma, imalat sanayi üretimindeki düşüşün ham ve ara mad-

yüzde 31.3'e ulaştıktan sonra ikinci çeyrekte biraz yavaşlamış ve yüzde 20.5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Yılın ilk yarısı itibariyle önceki yıla göre 2009 yılında mal ve hizmet ihracatı talebi yüzde 10.6 oranında daralırken, mal ve hizmet ithalatı talebindeki küçülme yüzde 25.9 olarak gerçekleşmiştir.

Finansal krizin faturasının ödenmesinde sıra zenginlere mi geldi?

Artan işsizlik, gerileyen reel ücretler ve düşen menkul ve gayrimenkul fiyatlarının yol açtığı servet kaybı sonucu zaten krizin yükünü derinden hissetmiş olan alt ve orta gelir gruplarına daha fazla yüklenme olanağı kalmaması, borç idaresi ve bütçe açıklarının kapatılması için hükümetleri üst gelir gruplarına yöneltti.

Belirtileri 2007 yılı ortalarından itibaren ortaya çıkmış olmakla beraber, 2008 yılı Eylül ayının 12'sinde Amerikan yatırım bankası Lehman Brothers'ın iflasıyla patlak veren küresel finansal kriz dünyada yaklaşık 10 trilyon dolarlık hasıla kaybına ve milyonlarca insanın işsiz kalmasına yol açtı. Krizin esas faturasını bugüne kadar başta, çalıştıkları şirket veya bankaların iş hacimlerini daraltmaları veya iflas etmeleriyle işini kaybedenler olmak üzere, kredi ile sahip oldukları konutları elden giden veya büyük de-

ğer kaybına uğrayan mülk sahipleri ile küçülen veya iflas eden şirket ve bankalarda pay sahibi olan kişiler ödedi.

Yaşanan finansal kriz sürecinde başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere tüm dünyada, finansal kesimde ve reel sektörde "Büyük Buhran"dan buyana tanık olunmuş düzeylere tırmanan işsizlik hadleri, gerek işçi kesiminin pazarlık gücünün kırılmasına yol açmak suretiyle gerek çalıştıkları şirketlerin hayatiyetlerini sürdürmesine katkıda bulunmak amacıyla gönüllü ücret indirimleri yoluyla

reel ücretlerde azımsanamayacak gerilemelere neden oldu.

Küresel krizin derinleşmesinin önüne geçmek ve en az zararla geçirilmesini sağlamak üzere hükümetler hemen her ülkede yoğun parasal ve mali önlemler aldılar ve yapısal düzenlemelere geçtiler. Bu kapsamda bankalara ve finans kurumlarına sermayelerini güçlendirmeleri için kaynak sağladılar, menkul kıymet satın aldılar, zor duruma düşen şirketleri kurtarmak için yüksek hacimli mali destek sağladılar. Reel sektördeki krizin yumuşatılması için 'Keynes'ci bir yakla-

şımlla kamu harcamalarının arttırılması ve mali destek paketleri, öte yanda kriz nedeniyle vergi gelirlerinin düşmesi hükümetleri, devasa bütçe açıklarıyla –ABD ve İngiltere’de bütçe açıkları GSYH’nın yüzde 10’unu aştı - ve hızla şişen kamu borç stokuyla yüz yüze getirdi ve hükümetler doğal olarak kamu gelirlerini arttırıcı önlemler almak zorunda kaldılar.

Artan işsizlik, gerileyen reel ücretler ve düşen menkul ve gayrimenkul fiyatlarının yol açtığı servet kaybı sonucu zaten krizin yükünü derinden hissetmiş olan alt ve orta gelir gruplarına daha fazla yüklenme olanağı da kalmadığı cihetle hükümetler, borç idaresi ve bütçe açıklarının kapatılması için üst gelir gruplarına yöneldiler.

Kamu açıklarının kapatılması çerçevesinde zengin sınıflardan daha fazla katkıda bulunmalarını isteyen hükümetler kapsamına son olarak İngiltere de katıldı. Bu kapsamda İngiliz hükümeti yıllık geliri 250 000 Poundun üzerinde olan vergi mükellefleri için vergi haddini yüzde 40’tan yüzde 50’ye çıkarma kararı aldı. Gözlemciler göre İngiliz hükümetinin bu kararı, yaşanan derin resesyonun hemen ertesinde, banka ve finans kurumlarında dolgun ücret ve primlerle çalışan üst düzey yönetici ve uzmanların kazançları üzerine getirilen sınırlama

lar ile İsviçre ve Singapur gibi ülkelerin, varlıklı kesimlerin kayıt dışı ve dolayısıyla vergilendirilmemiş servetlerinin gizlenmesine olanak sağlayan uygulamalarının önlenmesine yönelik olarak getirilen önlemler dahil, dünyada zengin sınıfları, hükümetlere gelir sağlanması için doğrudan hedef tahtasına oturtan bir dizi yeni önlemin bir parçasını oluşturuyor.

Kriz sürecinde hızla büyüyen kamu açıkları ve borç stokunun ve halen sigorta kapsamı dışında kalan 46 milyon Amerikan vatandaşına sağlık hizmeti sağlanabilmesini teminen, başvurulabilecek önemli seçeneklerden birisi olarak en zengin grubunda yer alan ABD vatandaşları üzerine ek vergi yükü getirilmesi üzerinde duruluyor. Obama yönetimi bu köklü sosyal yardım programını yıllık geliri 250 000 doların altında olan ailelerin gelir vergisini arttırmamak kaydıyla gerçekleştireceği konusunda taahhütte bulunmuştu. Ancak ABD hazinesinin yüzyüze olduğu devasa bütçe açığı sorunu, Başkan Bush tarafından en zengin gelir grubuna uygulanmış olan ve marjinal vergi haddini yüzde 39.6’dan yüzde 35.0’e çeken vergi indiriminin kaldırılmasını, açıkçası Başkan Clinton dönemindeki düzeyine yükseltmesini gerekli kılıyor.

Hindistan’da hükümet zengin sını-

fın sahip olduğu milyarlarca dolar tutarındaki “kara para”nın veya bu kesimin hesaplara intikal ettirilmemiş saklı tutulmuş, gelir ve karlarının açığa çıkarılması ve izlenebilmesi için yoğun bir çaba içine girmiş bulunuyor. Almanya’da Parlamento Temmuz ayında çıkardığı bir Yasa ile varlıklı kesimlerden, sahip oldukları kıymetlerin yerleri konusunda daha fazla bilgi sağlanmalarını gerekli kıldı. Ekonomik krizin başlamasından buyana geçen zaman içinde Hollanda, Fransa, İrlanda, İtalya, Belçika ve diğer bazı ülkelerde yüksek gelir gruplarının gelir vergisi hadlerini yükselten düzenlemeler gerçekleştirildi. Yatırımlar yoluyla ekonomik faaliyet hacminin genişletilmesi amacıyla zengin sınıflar üzerindeki vergi yükünün günümüze dek on yıllar boyunca belirgin şekilde hafifletildiği 80’li yılların başkanı Reagan ve başbakan Thatcher döneminden – Başbakan Thatcher 1979 yılında İngiltere’de iktidara geldiğinde en yüksek gelir vergi dilimi için uygulanmakta olan yüzde 83.0 oranındaki marjinal vergi haddini dramatik biçimde düşürmüştü - buyana varlıklı kesimler ilk defa böyle geniş kapsamlı bir hükümet grubu tarafından kamu bütçesine daha fazla katkıda bulunmaları yönünde sıkıştırılıyorlar.

Küresel düzeyde azalma göstermişse de ülkeler bazında zenginler

ile fakirler arasındaki gelir dağılımı adaletsizliğinin küreselleşme sürecinin hız kazandığı yakın geçmiş dönemde dikkat çekici şekilde arttığı hususu göz önüne alınır, kamu maliyesi açısından zor günler geçiren hükümetler için zenginlere başvurmak adil ve yerinde bir seçenek olarak gözükmüyor.

Krizin faturasını ödeyecek zenginler arasında bizzat krize neden olan bankacılar ön planda yer alıyorlar G 20 ülkeleri liderlerinin Eylül ayında Pittsburgh'da gerçekleştirmiş oldukları zirve toplantısında en önemli gündem maddelerinden birini, özellikle Fransa ve Almanya'nın ısrarlı tutumlarıyla, banka ve finans kurumlarında çalışanların bu güne kadar almakta oldukları cömert primler üzerine tavan getirilmesi konusu oluşturdu. Bu alanda en başta önlem alan ülkeler Hollanda ve Fransa oldu. Şirket kurtarma faaliyetlerinin vergi mükellefleri üzerine büyük yükler getirdiği Hollanda'da bankacıların yıllık alabilecekleri prim tutarı yıllık çıplak ücret tutarı ile sınırlandırılırken, kıdem tazminatı paketlerinin de bir yıllık ücret tutarını aşmaması hüküm getirildi. Fransa'da da mevcut prim ödemelerinin ertelenip, kaldırılması cihetine gidilirken, birden çok yılı kapsayan prim ödeme garantileri yasaklandı.

Finansal ve ekonomik kriz sürecinde yüksek kamu açıkları veren ve borç stoku süratle kabaran hükümetlere daha fazla gelir temini amacıyla yürütülen yoğun çabalar küresel düzeyde bu güne kadar üzerine etkin bir şekilde gidilememiş olan bir konuda da kararlı adımlar atılmasına önyak oldu. Bu konu kayıt dışı ve vergilendirilmemiş kazançların gözlerden uzak olarak 'vergi cenneti' olarak adlandırılan ülkelerde muhafaza edilmesi idi ve bu alandaki ilk ciddi adımlar Mart 2009 ayında yapılan G 20 toplantısında atıldı. G 20 ülkeleri liderlerinin Eylül ayında yaptıkları son toplantıda ise örneğin Uruguay ve Panama gibi ülkeler için, vergi kaçakçılarının kayıt dışı gelirlerini vergi idarelerinden gizleme olanağını sağlamaya devam etmeleri halinde Mart 2010 tarihinden itibaren ceza-i yaptırım uygulamasına geçilmesi kararı alındı. Vergi idarelerinden gizlenen servetlerin açığa çıkarılması ve izlenmesi yolunda sarfedilen bu çabalar ilk olumlu sonuçlarını vermeye başladı ve İsviçre bankalarının herkesçe bilinen gizlilik geleneği yumuşatılabildi ve bu bankalar vergi kaçakçılığına konu oluşturacak binlerce hesap sahibinin isimlerini Amerikan ve Fransız yetkililerle paylaştılar. Hintli yetki-

liler de varlıklı hint vatandaşları tarafından "kara para" olarak yurtdışında saklanan ve ülkenin ekonomik kalkınması ve fakirliğin azaltılmasına yönelik programların yürütülmesi için hayati önem taşıyan yıllık yaklaşık 27 milyar dolar tutarındaki paranın izlenebilmesi için İsviçre bankaları ile görüşmeye başlayacaklarını açıkladılar

Kriz sürecinde şirket kurtarmaları ve ekonomik destek paketleriyle devasa bütçe açığı veren ve halen Kongrede görüşülmekte olan 'sağlık reformu' ile finansman ihtiyacı daha da büyüyen ABD'nde, Amerikan vatandaşlarınca yurtdışında tutulan finansal hesapların beyan edilmesini sağlamak üzere hapis cezasını da içeren ciddi yaptırımlar getiren ve geriye dönük işleyen bir Yasa çıkarıldı.

Bilindiği gibi bu konu Türkiye'nin de gündeminde bulunuyor. "Varlık Barışı" olarak adlandırılan 13.11.2008 tarihli ve 5811 Sayılı Yasa (Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hk. Kanun.) ile Türk vatandaşlarının yurt dışında tuttukları finansal varlıkların, getirilen tutar üzerinden sadece yüzde 2.0 oranında vergi kesilmesi suretiyle yurda getirilmesinin sağlanması amaçlanıyor

Dünya Ekonomisi

Küresel ekonomiye G-20 yön verecek

G-20 dünyanın asıl ekonomi yönetimi olarak kurumsallaştırılacak. Proje - ye başta ABD, İngiltere ve Almanya destek veriyor. ABD ekonomisi reses - yon sarmalından kurtularak büyüme sürecine girdi.

Küresel ekonomi yaşa - nan ekonomik krizden çıkış yolunda ciddi sinyaller vermeye başladı. ABD ekonomisinde yaşanan gelişmeler, küresel piyasalarda yankı buldu. Gelişmiş ülke liderleri G-20 oluşu - munu dünyanın ekonomi yönetimi - nin konseyi olarak kurumsallaştır - ma kararı aldılar

Almanya Başbakanı Angela Mer - kel, dünya ekonomisinin şekillen - dirilmesi için G-20'nin öneminin artmasını istediklerini söyledi. Merkel, G-20'nin öneminin artma - sını istediklerini söyledi. Dünyada - ki tüm banka ve mali kuruluşların denetim altına alınması ve bunun

için uluslararası alanda kurallar ge - tirilmesi gerektiğini tekrarlayan Merkel, bazı kararların somutlaş - ması açısından Pittsburgh'un bir dönüm noktası olacağını kaydetti.

İngiltere Başbakanı Gordon Brown, küresel liderlerin G-20'yi, dünyanın asıl ekonomi yönetimi konseyi olarak kurumsallaştıraca - ğını söyledi. Brown, G-20 liderleri - nin düzenli olarak toplanacaklarını, gelecek yıl grubun başkanlığını Gü - ney Kore'nin devralacağını belirtti. Brown, "G-20, geçmişte G-8'in sa - hip olduğundan çok ekonomik iş - birliğinde önemli rol oynayacak" dedi.

ABD Merkez Bankası (Fed), derin bir resesyonun ardından büyümeye geçildiğini belirterek ABD ekono - miyiyle ilgili değerlendirmesini yükseltirken faiz oranlarını da uzun bir süre çok düşük oranda tutma vaadini yineledi. Fed ayrıca, ban - kanın mortgage borcu alımlarını yavaşlatarak alım programının öm - rünü Mart sonuna kadar uzatacağı - nı da belirtti. Fed'in bu tavrı, kriz döneminde piyasalara ve ekono - miye sağladığı olağanüstü durum des - teğinin ölçülü olarak geri çekilme - si yönünde bir adım.

Fed, tarafından yapılan açıklamada, "Federal Açık Piyasa Komitesi'nin Ağustos toplantısından bu yana

edinilen bilgiler, ekonomideki faaliyetin derin bir resesyondan tekrar canlanmaya başladığını gösteriyor. Finans piyasalarındaki durumda iyileşme kaydedildi ve konut piyasasındaki faaliyet de arttı." denildi.

Mortgage'larla ilişkili borçların alımlarını yavaşlatacağını belirten Fed, mortgage kuruluşlarına ait 1.25 trilyon dolarlık tahvillerin tümünü alacağını da ekledi. Ağustos ayında Fed, alımların 1.25 trilyon dolara kadar olabileceğini söylemiş, ancak rakamın tamamının harcayacağını belirtmemişti.

ABD Merkez Bankası (Fed) Başkanı Ben Bernanke, Büyük Buhran'dan beri ABD'de gerçekleşen en büyük resesyondan muhtemelen sona ermiş olduğunu, ancak toparlanmanın yavaş olacağını ve yeni istihdam yaratmanın vakit alacağını söyledi. Bernanke, Washington'da Brookings Institution'da yaptığı konuşmada, "Teknik açıdan bakıldığında büyük ihtimalle resesyondan sonuna gelinmiş olmasına rağmen, ekonominin zayıf olduğunu bir süre daha hissedeceğiz" dedi. Ancak Bernanke, gelecek sene büyümenin büyük ihtimalle yavaş olacağı ve işsizliğin azalmasının zaman alacağı yönünde uyarıda bulundu.

Bernanke, "Çoğu tahmin 2010'da orta hızda büyüme görüleceğine işaret ediyor. Bu, içinde bulunduğumuz derinlikte bir resesyondan

çıkış için beklediğimizden daha zayıf, çünkü hala akıntıya karşı kürek çekiyoruz" diyerek global kredi arzı ve diğer kısıtlayıcı faktörlere atıfta bulundu.

Avrupa Komisyonu, euro bölgesi için gayri safi yurtiçi hasılda (GSYH) yıl sonu daralma beklentisini Mayıs'ta açıkladığı seviye olan yüzde 4 olarak korudu ancak bölgenin durgunluktan çıkmakta olduğunu ve bir dönüm noktasında bulunduğunu belirtti. Komisyon'dan yapılan açıklamaya göre Euro Bölgesi ekonomisinin çeyrek bazda; üçüncü çeyrekte yüzde 0.2, dördüncü çeyrekte ise yüzde 0.1 büyümesi bekleniyor. Euro Bölgesi ekonomisi ilk çeyrekte yüzde 2.4, ikinci çeyrekte de yüzde 0.2 küçülmüştü.

Açıklamada bir Komisyon yetkilisi, "Büyümenin ivmesi yılın ikinci yarısı için yukarı yönlü revize edildi. Fakat yılın başında alınan sonuçlar o kadar zayıftı ki, beklentilerin üzerinde kaydedilen ikinci çeyrek büyümesine ve bu yukarı revize edilmiş görünüme rağmen yıllık bazda GSYH'deki daralma tahmininde bir değişiklik olmadı" dedi.

Aynı yetkili ayrıca durgunluktan çıkış işaretlerine rastlandığına dikkat çekerek, "Öyle görünüyor ki Avrupa Birliği ekonomisi bir dönüm noktasında" değerlendirmesini yaptı.

Mali işlerden sorumlu Avrupa Komisyonu üyesi Joaquin Almunia, görünümdeki yukarı yönlü revizyonun arkasındaki ana sebebin

"merkez bankalarının ve devletlerin ekonomiye eşi görülmemiş miktarlarda para akıtmaları" olduğunu kaydetti. Almunia, yaptığı yazılı açıklamada, "Canlandırma programları 2009 ve 2010'da devam etmeli, ancak blok çapında bütçe açıkları beklentilerin üzerinde gerçekleştiği için euro bölgesi ve Avrupa Birliği bir çıkış stratejisi de ortaya koymalı" dedi. Avrupa Komisyonu'nun verilerine göre euro bölgesinde yıl sonu enflasyonunun yüzde 0.4 olması öngörülüyor.

Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Dominique Strauss-Kahn, IMF'nin bu kriz sırasında ikinci bir global resesyon beklemediğini kaydetti. IMF Başkanı, "Resesyonun en kötü kısmı geride kaldı, fakat toparlanma kademeli olacak. Takip ettiğimiz ana senaryoya göre çift dipli bir resesyon beklemiyoruz. Global ekonomi bu senenin geri kalanında ve 2010'da ivme kazanacak" dedi.

Strauss-Khan, Asya ülkelerinin global ekonomideki toparlanmada başı çektiğini, ama büyümenin hala çok zayıf olduğunu da belirtti ve "Global ekonomide toparlanma başlıyor. En son veriler global ekonominin istikrara kavuştuğunu gösteriyor. Birkaç ülke büyüme yoluna girdi bile. Asya bu yolda en ileride, fakat Avrupa'nın batısındaki ve Amerika'daki durumda da iyileşme var" dedi. IMF Başkanı, canlandırma paketlerinin hiperenf-

lasyona yol açma riskinin bulunmadığını kaydederken, finans piyasalarındaki düzenlemelerin daha sıkı olması gerektiğini de söyledi.

Strauss-Khan, buna rağmen işsizliğin gelecekte artmaya devam edeceğini de sözlerine ekledi: "Ancak ekonomideki toparlanma hala çok kırılgan. Özel talep hala zayıf, mali gerginlik tüketime baskı yapıyor, bu nedenle de ekonomide hala kullanılmayan kaynaklar var ve işsizlik bir süre daha devam edecek" dedi.

Ulusal İstatistik Bürosu (ONS), İngiltere'de işsizlik oranının Mayıs-Haziran-Temmuz döneminde yüzde 0,7'lik artışla yüzde 7,9'a yükseldiğini, işsiz sayısının bu dönemde 210 bin kadar artarak toplam 2,47 milyon olduğunu açıkladı. Böylece yüzde 7,9 olan işsizlik oranı Kasım 1996'dan bu yana en yüksek seviyesini gördü.

Ağustos ayında işsizlik maaşı başvurularının ise 24 bin 400 artarak 1 milyon 607 bine çıktığı, bunun da Mayıs 1997'den bu yana en yüksek seviye olduğu ifade edildi. Ekonomistler, İngiltere'de işsizlik oranının 2010 yılında 3 milyona ulaşmasını bekliyorlar

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) istihdam raporuna göre toparlanma işaretlerine rağmen 2007 sonu ve 2010'da varılacak olan işsizlikteki tepe nokta arasında istihdam kaybı 25 milyona

kadar çıkabilir. Raporla teşvik programlarının OECD ülkelerinde 5.5 milyon kişilik istihdamı kurtarabileceği ancak hükümetlerin resesyondan kaynaklanan ve işsizliği rekor seviyeye çıkaran istihdam kaybını tersine çevirmeye odaklanmaları gerektiği belirtildi.

Aralarında Türkiye'nin de olduğu OECD'nin en yüksek gelirli 30 ülkesini kapsayan raporun yazarı ve OECD istihdam birimi başkanı Stefano Scarpetta, "İşler iyiye gitmeden önce daha kötüye gidecek" dedi.

OECD istihdam raporunun yazarı, OECD çapında işsiz sayısının 3.2 ile 5.5 milyon daha yüksek olabileceğini, fakat mali teşvik programlarının bunu engellediğini ve programlar sayesinde istihdamın en iyi korunduğu ülkelerin ABD, Güney Kore ve Avustralya olduğunu da ekledi.

OECD çapında işsizlik oranı Temmuz ayında yüzde 8.5'e ulaştı. Bu, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri varılan en yüksek oran ve OECD'nin tahminlerine göre 2007 sonunda yüzde 5.6 olan işsizlik oranının gelecek yıl istihdam kaybının yavaşlamasına kadar yüzde 9.5 ile 10 arasına kadar çıkabilir. Bu gerçekleşirse krizin başlangıcından bugüne kadar 15 milyona ulaşan istihdam kaybı, gelecek seneye kadar 10 milyon daha artacak.

ÜFE:0,62, TÜFE:0,39

Eylül ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 0,62, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 3,60 artış, bir önceki yılın aynı aya göre yüzde 0,47 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 3,22 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 0,47, sanayi sektöründe ise yüzde 0,565 olarak gerçekleşti. ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörleri bazında değerlendirildiğinde en yüksek aylık artış yüzde 21,02 ile ham petrol ve doğal gaz çıkarımı alt sektöründe gerçekleşti. Endekste kapsanan 210 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmadı.

Eylül ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 0,39, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,18, bir önceki yılın aynı aya göre yüzde 5,27 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 7,52 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibariyle bir ay önceye göre en yüksek artış yüzde 2,50 ile eğitim grubunda yaşandı. Bir önceki yılın aynı aya göre TÜFE'de en yüksek artış ise yüzde 20,80 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda oluştu. Endekste kapsanan 449 maddeden 221 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 133 maddenin ortalama fiyatlarında düşüş yaşandı.

ÜFE	EYLÜL 2009 (2003=100)	EYLÜL 2008 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,62	-0,90
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	3,60	11,48
Bir önceki yılın aynı aya göre değişim oranı (%)	0,47	12,49
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	3,22	11,29

TÜFE	EYLÜL 2009 (2003=100)	EYLÜL 2008 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,39	0,45
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,18	6,83
Bir önceki yılın aynı aya göre değişim oranı (%)	5,27	11,13
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	7,52	9,76

		2009									2008		
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,23	1,17	0,29	0,65	-0,05	0,94	-0,71	0,42	0,62	0,57	-0,03	-3,54
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,23	1,40	1,70	2,35	2,30	3,27	2,54	2,97	3,60	12,11	12,08	8,11
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,29	-0,34	1,10	0,02	0,64	0,11	0,25	-0,30	0,39	2,60	0,83	-0,41
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,29	-0,06	1,05	1,07	1,71	1,83	2,08	1,78	2,18	9,60	10,52	10,06

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Ağustos (Milyon YTL)			2009 Yılı Bütçe Hedefi
	2008	2009	Artış (yüzde)	
Genel Bütçe Gelirleri	142.999	136.323	-4.66	242.957
Vergi Gelirleri	115.450	112.815	-2.28	202.089
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	37.759	37.750	-0.02	65.401
Gelir Vergisi	25.633	25.894	1.01	45.253
Gelir Vergisi Tevkifatı	22.920	23.099	0.78	
Kurumlar Vergisi	12.126	11.856	-2.22	20.148
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	11.460	11.313	-1.28	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	3.526	3.921	11.2	4.822
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3.459	3.817	10.3	4.700
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	45.175	47.208	4.50	79.065
Dahilde Alınan KDV	11.607	13.462	15.9	19.974
Özel Tüketim Vergisi	27.868	27.757	-0.39	49.376
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	2.430	2.865	17.9	4.100
Dış Ticarettten Alınan Vergiler	22.862	17.891	-21.7	42.053
İthalde Alınan KDV	20.879	16.250	-22.1	38.500
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6.056	8.043	32.8	7.362
Harcamalar	142.263	171.741	20.7	259.156

EKONOMİK VERİLER

	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GSYH (Cari fiyatlarla milyon YTL)	950.144	843.178	758.391	648.932	559.033	454.781
GSYH (milyon/dolar)	741.792	658.786	526.429	481.497	390.387	304.901
GSYH (Değişim Hızı sabit fiyatlarla %)	1.1	4.7	6.9	8.4	9.4	5.3
Kişibaşına GSMH (ABD Doları)	10.436	9.33	6.477	5.008	4.172	3.383
Sanayi Üretim Endeksi (2005=100)	114.3	115.3	107.8	100		
Toplam İhracat (milyon/dolar)	131.966	107.272	85.535	73.476	63.167	47.253
Toplam ithalat (milyon/dolar)	201.960	170.062	139.576	116.774	97.540	69.340
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-69.994	-62.791	-54.041	-43.298	-34.373	-22.087
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	65.3	63.1	61.3	62.9	64.8	68.1
İşsizlik Oranı (%)	13.6	10.6	9.9	10.3	10.3	10.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon YTL)	271.460	248.312	258.191	270.275	274.195	250.593
İç Borç Stoku (milyon YTL)	261.000	255.310	251.470	244.782	224.483	194.387
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	150.766	133.452	108.322	98.815	102.938	96.214
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyon YTL)	348.180	333.485	345.050	331.520	316.528	282.807
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-41.416	-38.219	-32.051	-22.088	-14.431	-8.036

(Bin YTL)	2009		2008		2007
	11 Eylül	4 Eylül	28 Aralık	12 Eylül	28 Aralık
Emisyon	35.884.746	35.421.288	32.724.754	30.769.045	27.943.811
Para Arzı					
- M1	94.677.402	91.114.418	83.380.932	80.287.175	77.674.822
- M2	464.759.703	459.293.526	434.205.424	390.625.778	345.028.428
- M3	491.166.750	487.204.349	458.383.776	415.823.113	370.077.665
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	279.642.438	275.167.082	268.802.517	241.368.412	209.845.693
- Vadeli Tasarruf	187.345.469	187.383.517	184.492.538	164.165.703	144.025.106
- Vadesiz Tasarruf	18.165.549	18.173.216	15.593.007	15.096.223	13.502.656
- Vadeli Ticari	42.246.514	41.765.189	39.693.690	34.353.708	27.046.729
- Vadesiz Ticari	12.747.964	11.184.543	11.511.475	11.510.647	13.150.172
- Resmi Mevduat	19.136.942	16.660.617	17.511.807	16.242.131	12.121.030
Kredi Stoku	281.393.344	279.467.480	278.395.523	275.130.700	222.832.596
- Tüm Banka Kredileri	281.393.344	279.467.480	278.395.523	275.130.700	222.832.596
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	216.747.494	213.288.380	171.774.890	157.753.309	148.075.355

Mevzuat Değişiklikleri

- 04.09.2009** - 2009/15330 İhraççıların, Sermaye Piyasası Kurulunca Kayda Alınan, Satışı Yapılacak Sermaye Piyasası Araçlarının İhraç Değerleri Üzerinden Kurul'a Yatıracakları Ücrete İlişkin Karar'ın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- 05.09.2009** - 2009/15386 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 5 inci Maddesinde Yer Alan Yetkiye İstinaden, 31/12/2009 Tarihine Kadar Anılan Geçici 5 inci Madde Kapsamında Yapılacak Birleşmelerde Uygulanacak İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı Hakkında Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- 2009/15398 6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 üncü Maddesinde Yer Alan Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Nispetlerinin Tespiti Hakkındaki 28/8/1998 Tarihli ve 98/11591 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- 12.09.2009** - Varlık Teminatlı Menkul Kıymetlere İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: III, No: 38)
- 18.09.2009** - 2009/15431 KOSGEB Tarafından Verilecek Hizmetler ve Desteklerden Yararlanacak Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere İlişkin Sektörel ve Bölgesel Önceliklerin Belirlenmesi Hakkında Karar
- 24.09.2009** - Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 16/9/2009 Tarihli ve 3350 Sayılı Kararı
- 28.09.2009** - Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 29.09.2009** - Tedavi Yardımına İlişkin Uygulama Tebliği (Sıra No: 13)
- 30.09.2009** - 2009/15456 5811 Sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanunun 3 üncü Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarında Belirtilen Bildirim ve Beyan Sürelerinin Uzatılması Hakkında Karar
- Kısa Vadeli Sigorta Kolları Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

Vergi Takvimi

- 05.10.2009** - Ağustos 2009 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu(Form Ba)
- Ağustos 2009 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)
- 07.10.2009** - Eylül 2009 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödemesi
- 09.10.2009** - 16-30 Eylül Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde.Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödemesi
- 12.10.2009** - 16-30 Eylül Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 15.10.2009** - Eylül 2009 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 20.10.2009** - Eylül 2009 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin EK:4 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2009 Dönemine Ait Kolalı Gazozlara İlişkin EK:7 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2009 Dönemine Ait Alkollü İçeceklerle İlişkin EK:8 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2009 Dönemine Ait Tütün Mamullerine İlişkin EK:9 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2009 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallarına İlişkin EK:10 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2009 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişlerle Futbol Müsabakalarına ve At Yarışlarına Ait Müşterek Bahislerle İlgili İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Müşterek Bahislere İlişkin Eğlence Vergisinin Beyanı ve Ödemesi ile Diğer Eğlence Vergilerine İlişkin Eğlence Vergisinin Ödenmesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Yangın Sigortası Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 23.10.2009** - Eylül 2009 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2009 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Eylül 2009 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Eylül 2009 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2009 Dönemine Ait GVK Geçici 67. Mad. Kapsamında Yapılan Tevkifatların Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- 26.10.2009** - Eylül 2009 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2009 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 1-15 Ekim Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde.Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödemesi
- 1-15 Ekim Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Ödemesi
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2009 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Ödemesi
- Eylül 2009 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2009 Dönemine Ait GVK Geçici 67. Mad. Kapsamında Yapılan Tevkifatların Ödemesi
- 30.10.2009** - Eylül 2009 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- SSK (Eylül 2009) Sigorta Primlerinin Ödemesi
- Bağ-Kur Sigortalılarının Ekim 2009 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi
- 05.11.2009** - Eylül 2009 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu(Form Ba)
- Eylül 2009 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu(Form Bs)

Eylül 2009 Kronoloji

01 Eylül DTP'nin Diyarbakır'da düzenlediği mitingde konuşan milletvekili Aysel Tuğluk "süreç tikanırsa ayrılığı konuşabiliriz" dedi.

02 Eylül OECD tarafından yapılan araştırmada; çocukların eğitimi, refahı, sağlığı ve güvenliği incelendiğinde Türkiye 30 ülke arasında son sırada yer aldı.

03 Eylül Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, TETAŞ'ın toptan elektrik fiyatının kilovat saat fiyatını yüzde 21.08 oranda artmasını onayladı.

04 Eylül Afganistan'da Taliban'ın kaçırdığı iki tanker sivil villere yakıt dağıtırken ABD jetleri tarafından bombalandı, çoğunluğu sivil 90 kişi hayatını kaybetti.

05 Eylül İstanbul Teknik Üniversitesi'nin geliştirdiği sistemi açıklayan Doç.Dr. Gündoğdu, sistemin depremi dört gün önceden bildirebileceğini söyledi.

06 Eylül IMF'in 500 milyar dolarlık ilave kaynak ihtiyacının üye ülkeler tarafından karşılandığı açıklandı.

07 Eylül Yargıtay Başkanı Hasan Gerçek, yargı reformuna hazırlanan hükümete yandaş yargıyı değil, tam bağımsız ve tarafsız yargıyı oluşturmak için uğraş vermeliyiz dedi.

08 Eylül Trakya'da aşırı yağmur sel felaketine dönüştürken, Saray, Çatalca ve Silivri'de üçü çocuk 9 kişi öldü, 4 kişi kayboldu, binlerce ev ve işyeri sular altında kaldı, yüzlerce araç denize sürüklendi.

09 Eylül Şiddetli yağmur İstanbul İkitelli'deki üç derenin taşmasına neden oldu, sel sularıyla nehre dönen yollarda 22 kişi hayatını kaybederken, binlerce işyeri ve ev sular altında kaldı.

10 Eylül Türkiye Taşkömürü Kurumu Karadon Müessesesi Müdürlüğü'ne ait maden ocağında meydana gelen göçükte iki işçi yaşamını yitirdi.

11 Eylül Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin Bahçelievler 7. Cadde'nin trafiğe kapatılması ve içkili yerlerin kaldırılmasına ilişkin komuyu yoklaması kararı tepkilere yol açtı.

12 Eylül Afet İşleri Genel Müdürlüğü Kriz Merkezi verilerine göre İstanbul ve Trakya'da meydana gelen sel felaketinden 2711 konut ve 779 işyeri etkilendi.

13 Eylül İSMMMO Başkanı Arıkan, selden zarar görünenlerin vergi cezası yememesi için 15 gün içinde dava açmalarını gerektiğini söyledi.

14 Eylül Diyarbakır'da gözaltına alınan ve aralarında DTP'li eski belediye başkanları ile il genel meclis üyelerinde bulunduğu 19 kişiden 10'u terör örgütüne üye olmak suçundan tutuklandı.

15 Eylül Ocak-Ağustos döneminde bütçe açığı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 780 artışla 31.3 milyar liraya çıktı.

16 Eylül Etiler'de cesedi bulunan ve kamuoyunu dehşete düşüren Münevver Karabulut cinayetinin katil zanlısı Cem Garipoğlu, gece yarısı avukatıyla polis merkezine gidip teslim oldu. Vakit Gazetesi yazarı Hüseyin Üzmez, 14 yaşındaki B.Ç.'ye cinsel istismardan 13 yıl hapse mahkum oldu.

17 Eylül Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK), 1 Ekim'den geçerli olmak üzere elektiriğe, konutta yüzde 9.68, sanayide yüzde 9.97 zap yaptı.

18 Eylül Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's Türkiye'nin kredi notu görünümünü durağandan olumluya çevirdi.

19 Eylül Pakistan'da düzenlenen bombalı saldırıda 29 kişi hayatını kaybetti.

20 Eylül IMF Başkanı Kahn, 2009 yılının Türk ekonomisi için zorlu bir yıl olduğunu, ancak 2010 yılında hızlı bir iyileşme beklemediklerini söyledi.

21 Eylül Afganistan'daki Amerikan ve NATO kuvvetlerinin komutanı Mc Chrystal, Afganistan'a ek kuvvet gönderilmesi gerektiğini, aksi halde direnişçilere karşı verilen mücadelede başarıya ulaşamayacaklarını belirtti.

22 Eylül Dört günlük bayram tatili boyunca trafik kazalarında 98 kişi hayatını kaybetti.

23 Eylül ABD Başkanı Barack Obama ilk kez seslendiği BM Genel Kurulu'nda ülkesinin bundan sonra tek taraflı hareket etmeyeceği sözünü verdi.

24 Eylül Artvin'de yaşanan sel felaketinde 4 kişi hayatını kaybetti.

25 Eylül G-20 ülkeleri, küresel ekonominin düzenlenmesinde daimi bir kuruluş olarak rol alacaklarını açıkladı.

26 Eylül Başbakan Erdoğan ile ABD Başkanı Obama, Ortadoğu'da yaşanan sorunlar ile Türkiye'nin Ermenistan açılımını görüştü.

27 Eylül Filipinler'de aşırı yağmurlar sonucu oluşan selde 83 kişi öldü, 106 kişi kayboldu.

28 Eylül Yedi Güney Amerikan Ülkesi IMF'ye alternatif banka kurmak için anlaşma imzaladı.

29 Eylül Ankara II. Ağır Ceza Mahkemesi, talimatla ifadelilerinin alınması için DTP'li Selahattin Demirtaş ve Emine Ayna'nın zorla mahkemeye getirilmesi kararı aldı.

30 Eylül IMF küresel krizin sebep olduğu zarar tahmini ni 4 trilyon dolardan 3.4 trilyon dolara indirdi.